

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Ο συγγραφέας του κειμένου 1 στις παραγράφους 2-4 αναφέρει τους λόγους για τους οποίους είναι σημαντικό να μαθαίνουμε Ιστορία. Αρχικά τονίζει πως ότι σκεφτόμαστε και ζούμε σήμερα προέρχεται από το παρελθόν. Ιδιαίτερα τα ιδανικά, οι γνώσεις και οι κανόνες διαμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό από τον πολιτισμό τον οποίο βρίσκει το άτομο μπροστά του. Παράλληλα, πρέπει κανείς να γνωρίζει τι συνέβη στο παρελθόν γιατί τα πρόσωπα αυτά που πρωταγωνίστησαν όρισαν το σήμερα και επιτρέπουν να γίνει κατανοητό το παρόν. Μ' αυτόν τον τρόπο είναι ο άνθρωπος σε θέση να συνειδητοποιήσει τον πολιτισμό του. Τέλος, χρειάζεται η ιστορική γνώση για την αποφυγή επανάληψης των λαθών του παρελθόντος.

B1.

1. Λ
2. Λ
3. Σ
4. Σ
5. Σ

B2. α. Ο τίτλος είναι κυριολεκτικός, καθώς σχετίζεται με το θέμα του κειμένου που είναι οι λόγοι για τους οποίους πρέπει να μαθαίνουμε Ιστορία. Είναι εύστοχος, ευσύνοπτος και προϊδεάζει για αυτό που πρόκειται να ακολουθήσει. Επικοινωνιακά επιτυγχάνει το αποτέλεσμα, καθώς βάζει τον αναγνώστη σε διαδικασία σκέψης, τον προβληματίζει για τους λόγους και κεντρίζει το ενδιαφέρον του. Η χρήση της ερώτησης με αμεσότητα επικοινωνεί το μήνυμα στο δέκτη, ενώ η χρήση α' πληθυντικού προσώπου προσδίδει μια συλλογικότητα, ο πομπός μετέχει και διαμορφώνεται κοινή οπτική γωνία με τον δέκτη. Ο προβληματισμός του είναι ευρύτερος, δεν αφορά μόνο τον ίδιο αλλά όλους μας.

β. Στο κείμενο ο συγγραφέας πραγματεύεται την ανάγκη της ιστορικής γνώσης για τον άνθρωπο. Στην πρώτη παράγραφο εισαγωγικά για να αναδείξει το θέμα επικαλείται μαρτυρίες φοιτητών του που απορούσαν για τους λόγους που οδηγούν στη γνώση της Ιστορίας, εφόσον αυτή αναφέρεται στο παρελθόν. Με τον ευθύ λόγο μεταφέρει αυτούσια τα λόγια των φοιτητών οι οποίοι είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι. Έτσι συνδέεται το πρόβλημα με την πραγματικότητα που αποτυπώνεται στις αυθόρμητες ερωτήσεις των φοιτητών δίνοντας ζωντάνια και παραστατικότητα στο λόγο.

Β3. Πρόθεση της Κικής Δημουλά στο απόσπασμα «Για να επανέλθω ... φωτογραφία σου» είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης. Για να το πετύχει χρησιμοποιεί πρωτίστως **ποιητική λειτουργία του λόγου και προσωποποίηση** στο σημείο «η επέτειος είναι και μια μέρα άκρως κοινωνική. Πάει παντού. Και σε χαρές, και σε απώλειες», για να δείξει ότι σχετίζεται και με ευχάριστα και με δυσάρεστα γεγονότα της ζωής. Η προσωποποίηση ζωντανεύει το λόγο, προσδίδει ένταση, αμεσότητα, παραστατικότητα, δραματικότητα, θεατρικότητα. Στη συνέχεια αξιοποιεί **οικείο ύφος και διακρίνεται από προφορικότητα** το σημείο «Για να δώσω ... παρόν» όπου ο μικροπερίοδος, κοφτός λόγος προσφέρει ένταση, προκαλεί συναισθήματα, ενώ το **α' ενικό πρόσωπο** προσδίδει και αμεσότητα. Τέλος η **περιγραφή** στο απόσπασμα «Και βεβαίως ... αγνοούμενο» με αναπαράσταση με στατικές εικόνες επετείων, ζωντανεύει στιγμές όπου τιμώνται τακτικά ήρωες και γεγονότα.

Γ. Το ταγάρι για την οικογένεια της αφηγήτριας αντιπροσωπεύει τους δεσμούς με το παρελθόν της οικογένειας. Το είχε φτιάξει η προγιαγιά της αφηγήτριας και πέρασε από γενιά σε γενιά ως προίκα. Ξυπνάει μνήμες και με νοσταλγία θυμίζει τα προηγούμενα και τις ώρες που αφιερώθηκαν για την ύφανσή του. Προκειμένου να αναδείξει τη νοσταλγία με την οποία βιώνει το ταγάρι η αφηγήτρια αξιοποιεί **πρωτοπρόσωπη αφήγηση και μονόλογο** προκειμένου να εκφράσει σκέψεις και συναισθήματα για την ιστορία του ταγαριού και τη σύνδεσή του με τρεις γενιές της οικογένειας («Προεισαγωγικά ... θύμιζε»). Παράλληλα μέσα από την **περιγραφή** του ταγαριού και τον εικονοπλαστικό λόγο επιτρέπει στον αναγνώστη να κάνει εικόνα το σχέδιο και τις δυσκολίες για να γίνει, ενώ υποβάλλει και συναισθήματα όπως η νοσταλγία της γιαγιάς. Τέλος με τον **ευθύ λόγο** στο σημείο «Πράγματα για μια ζωή» όπου μεταφέρει αυτούσια τα λόγια της γιαγιάς αποτυπώνει έντονα και ζωντανά το δεσμό της οικογένειας με το ταγάρι.

Εγώ αν ήμουν στη θέση της αφηγήτριας θα κρατούσα το ταγάρι, καθώς είναι ένα οικογενειακό κειμήλιο, δημιουργία της προγιαγιάς και όχι κάτι έτοιμο, ενώ συνδέεται άμεσα με τρεις γενιές και ανά πάσα στιγμή βλέποντας ή ακόμα και χρησιμοποιώντας το εφόσον είναι διαχρονικά μοντέρνο, θα μπορούσε να προκαλέσει μνήμες και ευχάριστε αναμνήσεις.

Δ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: **άρθρο** - τίτλος
Αφορμή η διαπίστωση του συγγραφέα

α) να εκφράσετε την άποψή σας για την αξία της ιστορικής γνώσης

Ηθικός Τομέας

Καλλιεργούνται ιδανικά και υψηλές ηθικές αξίες (ελευθερία, ανθρωπισμός, δικαιοσύνη), συνειδητοποιείται το χρέος μας απέναντι στους μεταγενέστερους, αποκαλύπτεται η ηθική γύμνια των καιρών μας και έτσι ενισχύεται η συναίσθηση

του καθήκοντος και η συμμόρφωση στις επιταγές της ηθικής. Μεταγγίζονται οι αξίες και τα ιδανικά (ηθική διδασκαλία) και δίνονται ερεθίσματα για δράση και δημιουργία

Ψυχολογικός τομέας

Αντλούμε πρότυπα για αυτοκριτική και αυτογνωσία, ισχυροποιείται το πνεύμα αισιοδοξίας και δημιουργικότητας, γίνεται η ιστορία αφετηρία για ανάληψη δημιουργικών πρωτοβουλιών, απαραίτητων για τον εξοβελισμό της παραίτησης από τη ζωή και της ρουτίνας από μια πληκτική σύγχρονη πραγματικότητα. Αποφεύγουμε τα λάθη του παρελθόντος, εντοπίζουμε τις ρίζες των σύγχρονων προβλημάτων.

Κοινωνικός τομέας

Ενισχύεται η ενότητα και το πνεύμα συνεργασίας και ομοψυχίας των ανθρώπων, διδάσκεται ο σύγχρονος κόσμος για την αξία των νόμων, αναβαθμίζονται οι κοινωνικοί θεσμοί και μπορούν να εκλείψουν ή να περιοριστούν νοσηρά κοινωνικά φαινόμενα. Συνειδητοποιούμε τον κοινωνικό και πολιτικό μας ρόλο η συμμετοχή στα κοινά και η ανάληψη ευθυνών εδραιώνει την δημοκρατία. Η ιστορική μνήμη διδάσκει την αξία του διαλόγου, συνδέει τα άτομα, καλλιεργεί πνεύμα συνεργασίας (κοινωνικοποίηση).

Εθνικός τομέας

Επιτυγχάνεται η επαφή με τις ρίζες μας, ενισχύεται η εθνική συνείδηση και ενδυναμώνεται το εθνικό μας φρόνημα, κυριαρχεί ο αγώνας για την εθνική ανεξαρτησία, ιδιαίτερα σήμερα, που η χώρα μας απειλείται από παντού.

Φρονηματίζονται οι νέοι καθώς έχουν στηρίγματα για μια ζωή δημιουργική πέρα από ακρότητες και υπερβολές. Μαθαίνουν τι σημαίνει παράδοση, πατρίδα και εξέλιξη και έτσι αγωνίζονται με μέτρο για την πρόοδο της κοινωνίας.

Μαθαίνουμε το παρελθόν, κατανοούμε ότι είμαστε συνεχιστές, συνειδητοποιούμε την αξία της γλώσσας. Παράλληλα, ενδυναμώνεται η εθνική μας συνείδηση, τονώνεται η φιλοπατρία και η εθνική μας αυτογνωσία.

β) να αναφέρετε βιωματικούς τρόπους που μπορούν να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον σας για το ιστορικό παρελθόν.

- Έμφαση στον διάλογο και στον σχολιασμό πηγών, λογοτεχνικών κειμένων και ντοκουμέντων, αντίστοιχων με τα γεγονότα, που θα λειτουργήσουν ως αφόρμηση για τη μελέτη τους.
- Προβολές κινηματογραφικών ταινιών σχετικών με την ιστορική περίοδο που διδάσκεται, παρακολούθηση αντίστοιχων θεατρικών παραστάσεων και γενικότερα αξιοποίηση ανάλογου οπτικοακουστικού εποπτικού υλικού.
- Χρήση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, ώστε να παρουσιάζονται τα ιστορικά γεγονότα στους μαθητές με τρόπο βιωματικό και ελκυστικό.

- Πλήθος από φωτογραφίες και χάρτες μπορούν να αξιοποιηθούν, ενώ η αίθουσα Πληροφορικής μπορεί να γίνει εκπαιδευτικό εργαλείο για τους ιστορικούς. Με τις απαραίτητες κατευθύνσεις και την ανάλογη καθοδήγηση οι μαθητές θα είναι σε θέση να ταξιδέψουν στο διαδίκτυο και να διερευνήσουν τα γεγονότα από τις πηγές.
- Αξιοποίηση διακεκριμένων επιστημόνων ως προσκεκλημένων ομιλητών που θα ενεργοποιήσουν το ερευνητικό ενδιαφέρον των μαθητών.
- Σύνδεση της ιστορίας της χώρας με την τοπική ιστορία, μέσω της μελέτης τοπικών μνημείων και αντίστοιχων πηγών, άμεσων και έμμεσων.

Παρατήρηση: Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές και θα μπορούσε να προταθεί οτιδήποτε σχετικό με την απάντηση στα ερωτήματα).

